



Merkeze Teğet
Geometri



Fizikfinito
Fizik



Meschemy Kimya
Kimya



Biosem
Biyoloji



Coğrafyanın Kodları
Coğrafya

bölüm 4

DOĞAL SİSTEMLER VE SÜREÇLER

ÜNİTE 4

Nüfus Politikaları

NÜFUS POLİTİKALARI

- Ülkelerin nüfus yapısı, dağılışı, nitelik ve niceliğine yönelik aldığı karar ve uygulamalara **nüfus politikası** denir.
- Nüfus artış hızının düşük olması, nüfusun azalması veya nüfus artış hızının yüksek olması ülkelere göre farklı etkiler meydana getirebilir.
- Ülke kalkınmasının sürdürülebilir olması, o ülkenin koşullarına uygun nüfus politikasının belirlenmesine bağlıdır.
- Nüfus politikaları, kullanılan yöntem ve tekniklerle ülkelerin ihtiyaç ve amaçları doğrultusunda uygulanır.
- Bir ülkede nüfus politikaları belirlenirken;
 - nüfus artış hızı,
 - sosyal, ekonomik ve siyasi yapı,
 - doğal kaynaklar ile ekonomi arasındaki ilişki,
 - kalkınma hızı gibi ölçütler dikkate alınır.
- Bir ülkenin nüfus politikası; o ülkenin nüfus özellikleri, nüfusla ilgili fırsat ve sorunları analiz edilerek oluşturulur.



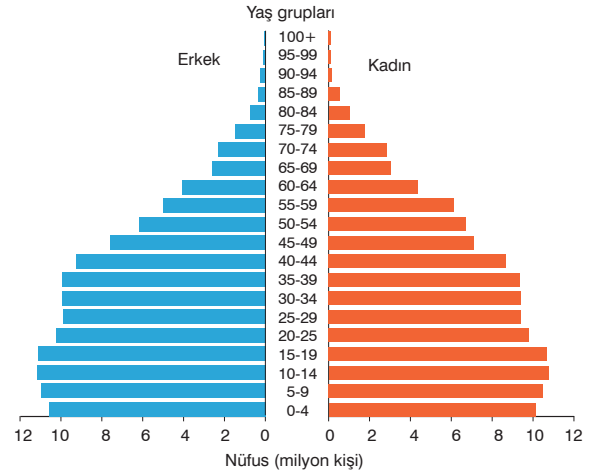
Doğum ve ölüm oranları, nüfusun yaş gruplarına göre dağılışı, eğitim düzeyi, savaş, salgın hastalık, göç, kentleşme ve ekonomik faaliyetlerde insan gücüne duyulan ihtiyaç nüfus politikalarının belirlenmesinde etkilidir. Zamanla bu faktörlerde meydana gelen değişimler, nüfus politikalarının da değişmesine neden olabilir.

- Siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel özellikleri birbirinden farklı olan ülkelerin uyguladığı nüfus politikaları da farklılık gösterir.

Ülkelerin izlediği başlıca nüfus politikaları şunlardır:

Nüfus Artış Hızını Azaltma

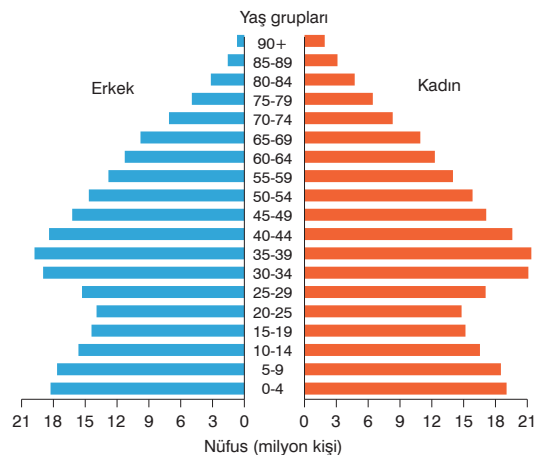
- Nüfus artış hızının kalkınma hızından yüksek olduğu, halkın temel ihtiyaçlarının karşılanamadığı ülkelerde uygulanır.
- Endonezya, Pakistan, Bangladeş, Hindistan ve Nijerya gibi.
- Bu planlamadaki amaç; nüfus artış hızının fazla olmasından kaynaklanan doğal kaynakların aşırı tüketimi, yetersiz beslenme, konut açığı, işsizlik, çarpık kentleşme gibi sorunların önüne geçmektir.



Nüfus artış hızını azaltmada başarılı olmuş bir ülkenin nüfus piramidi

Nüfus Artış Hızını Artırma

- Nüfus artış hızının kalkınma hızından düşük olduğu gelişmiş ülkelerde uygulanır.
- Yaşlı nüfus oranının artması, iş gücü açığına neden olarak ülke ekonomisini olumsuz etkiler. Bu politikanın temel amacı yaşlanma ve iş gücü açığı sorununu önlemektir.
- Almanya, Japonya, İsveç gibi bazı gelişmiş ülkelerde uygulanır.



Nüfus artış hızını artırmada başarılı olmuş bir ülkenin nüfus piramidi



- ❏ Bir ülkede nüfus artış hızının düşük olması; genç nüfus oranının azalmasına, yaşlı nüfus oranının artmasına ve çalışma çağındaki nüfusun azalmasına yol açar.
- ❖ Bu tür ülkeler doğumları teşvik ederek, çocuk başına maddi yardımları artırarak veya göçmenlere kolaylık sağlayarak nüfuslarını artırmaya çalışırlar.

Örnek 7

K ülkesi nüfus artış hızını artırıcı, L ülkesi ise nüfus artış hızını azaltıcı politikalar izlemiştir. Her iki ülke de uzunca bir dönem uyguladıkları bu politikalarda başarıya ulaşmıştır.

Bu ülkelerle ilgili olarak,

- I. K ülkesinde genç nüfus oranı artmıştır.
- II. K ülkesinde yaşlı nüfus miktarı azalmıştır.
- III. L ülkesinde doğum oranı azalmıştır.
- IV. L ülkesinin genç nüfus oranı artmıştır.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

(ÖSYM Sorusu)

Çözüm

- ❏ Nüfus artışı ülkeler arasında değişiklik gösterdiği gibi bir ülke için de de zamana göre değişime uğrayabilir.
- ❖ Eskiden nüfus artış hızının artırılması yönünde politika izleyen bir ülke, zaman içerisinde nüfus artış hızının azaltılması yönünde politikalar izleyebilir.
- ❖ Her ülke kendi demografik hedeflerine ulaşabilmek için farklı yollar izlemektedir.

Nüfusun Ülke İçindeki Dağılımını Düzenleme

- ❏ Ekonomik kalkınma, alt yapı ve nüfus yoğunluğundaki bölgesel eşitsizlikleri gidermeye yönelik, nüfusun ülke içinde dengeli dağılmasına yönelik uygulanan politikalardır.
- ❏ Nüfusun büyük kent merkezlerinden küçük kasaba ve köylere dağıtılması çalışmalarıdır.
- ❏ Kanada, Endonezya, Avustralya, Norveç, Çin ve Hindistan gibi ülkelerde uygulanır.

Demografik Yapıyı İyileştirme

- ❏ Bazı ülkeler nüfus artış hızını azaltma ve artırmanın yanında mevcut durumu daha iyi hâle getirmek amacıyla bazı çalışmalar yapmaktadır.
- ❏ Bu çalışmalar şunlardır:
 - ❖ Eğitim seviyesinin yükseltilmesi
 - ❖ İstihdam özelliklerinin daha iyi hâle getirilmesi
 - ❖ Beslenme ve sağlık koşullarının iyileştirilmesi
- ❏ Hızlı nüfus artışı yaşayan ülkeler, doğum oranlarını ve nüfus artış hızını düşürdüklerinde nüfusun nicelik ve niteliğini geliştirmeye yönelik nüfus politikasını uygulamaya geçerler. Buradaki amaç, ülkenin sosyal ve ekonomik koşullarını iyileştirmektir.
- ❏ Geliştirilmek istenen özellikler;
 - ❖ sağlık hizmetleri,
 - ❖ okuma yazma oranları,
 - ❖ eğitim seviyesi ve istihdam durumudur.



Eğitim seviyesinin yükseltilmesiyle nitelikli bireyler yetiştirilir.

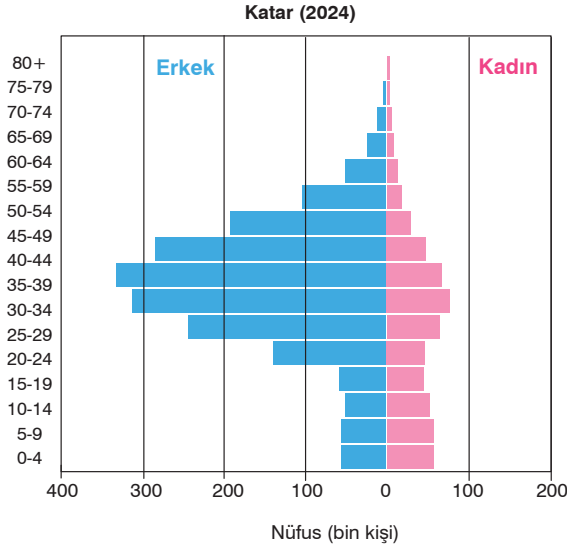
Göç Politikası Belirleme

- ❏ İş gücü ihtiyacı fazla olan, ancak bu potansiyeli olmayan ülkeler başka ülkelere göç alarak bu açıklarını kapatmaya çalışırlar.
- ❏ Almanya, Katar, ABD, Kanada ve Avustralya gibi ülkeler bu politikayı yaygın olarak kullanır.



Fazla miktarda işçi göçü alan ülkelerin başında Almanya gelir.





Fazla miktarda işçi göçü alan Katar'ın nüfus piramidi

ETKİNLİK - 4

Nüfus artış hızının azalmasının sonuçlarıyla ilgili aşağıdaki durumlardan olumlu olanları işaretleyiniz.

- ☐ 1. Anne ve bebeklerin sağlık koşulları iyileşir.
- ☐ 2. İş gücü azalır, göçmen nüfus artar.
- ☐ 3. Ürünlere talep artar ve üretim yavaşlar.
- ☐ 4. Eğitim düzeyi yükselir.
- ☐ 5. Kişi başına düşen millî gelir ve tasarruflar artar.
- ☐ 6. Yaşlı nüfus artar.
- ☐ 7. Yaşam standardı yükselir.
- ☐ 8. Genç nüfus azalır, nüfus dinamizmini kaybeder.

Örnek - 8

Dengeli nüfus, ülkelerin devamlılığı ve iş gücü ihtiyacının karşılanması için önemli bir unsurdur. Ancak bazı ülkelerin nüfuslarının azalmaya başladığı ve bu ülkelerin gelecekte büyük sıkıntılar yaşayacağı öngörülmektedir. Bu ülkeler, nüfuslarını artırmak için çeşitli politikalar uygulamaktadır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi böyle bir ülkeye ait özellik olamaz?

- A) Yaşlı nüfus miktarı fazladır.
- B) Nüfus piramidinin tabanı dardır.
- C) Sanayi ve hizmet sektöründe çalışanların sayısı fazladır.
- D) Eğitim, sağlık ve kültürel hizmetler gelişmiştir.
- E) İç göçler fazladır.

(ÖSYM Sorusu)

Çözüm

ETKİNLİK - 5

Nüfus artış hızının artmasının sonuçlarıyla ilgili aşağıdaki durumlardan olumsuz olanları işaretleyiniz.

- ☐ 1. Üretim artar, iş gücü ucuzlar.
- ☐ 2. Tüketim artar, tasarruflar azalır.
- ☐ 3. Ekonomik kalkınma hızı yavaşlar.
- ☐ 4. Ticaret canlanarak yeni iş sahaları oluşur.
- ☐ 5. Temel ihtiyaçların karşılanması zorlaşır.
- ☐ 6. Vergi gelirleri artar.
- ☐ 7. Doğal kaynaklar hızla tükenir.
- ☐ 8. Bağımlı nüfus oranı ve demografik harcamalar artar.

TÜRKİYE'NİN NÜFUS POLİTİKALARI

- Nüfus artış hızı ve doğum oranları, Cumhuriyet'in ilanından günümüze kadar siyasi, sosyal ve ekonomik gelişmelerden etkilenmiştir.
 - Doğum oranlarındaki değişim ve nüfus artış hızına göre de farklı dönemlerde farklı politikalar izlenmiştir.
- Türkiye'de 1923 - 1932 yılları arasında kapsayan dönemde nüfus artış hızını artırmayı amaçlayan politikalar uygulanmıştır. Bu duruma neden olarak da insan gücüne duyulan ihtiyacın fazla olması ve nüfus artış hızının düşüklüğü gösterilebilir.
- Türkiye'de 1965 - 1980 yılları arasında kapsayan dönemde nüfus artış hızını azaltmayı amaçlayan politikalar izlenmiştir. Bu dönemde beslenme ve sağlık koşullarının iyileşmeye başlamasıyla birlikte hızlı nüfus artışı görülmüştür. 1980 - 2005 yılları arasında kapsayan dönemde ise nüfus artış hızının artırılması ya da azaltılmasından ziyade nüfusun niteliğinin iyileştirilmesi üzerinde durulmuştur.
 - Eğitim düzeyinin yükselmesi, kadınların iş hayatında daha fazla yer alması ve kentleşmenin artmasıyla 2000'li yılların başlarında nüfus artış hızı düşmeye başlamıştır.
- 2005'ten sonraki dönemlerde nüfus politikasında değişiklik gündeme gelmiş ve nüfus artış hızını artırmayı amaçlayan politikalara dönülmüştür.
 - 2000'li yılların başından itibaren şehirleşme, kadının iş hayatında daha fazla yer alması ve eğitim seviyesinin yükselmesi sonucu nüfus artış hızı binde 5'in altına düşmüş, doğurganlık hızı giderek azalmıştır.





📌 Türkiye'deki nüfus politikaları, sadece nüfus artış hızını kontrol etmeyi hedeflememiştir. Aynı zamanda Türkiye'nin kalkınma hamlelerini gerçekleştirmeyi, toplumun refahını artırma-
yı, nüfusun nitelik ve niceliğini geliştirmeyi de amaçlamıştır.

• Hükümetler, nüfus politikalarının hayata geçirilmesinde öncü bir rol üstlenerek gerekli yasal düzenlemeleri yapmıştır. Ayrıca halkı bilinçlendirme faaliyetlerine önem vermiş, nüfus politikasına göre eğitim ve sağlık uygulamaları geliştirmiştir.

Türkiye İstatistik Kurumu

Ekonomi, demografi, çevre, bilim, teknoloji gibi alanlarda ülkemize ait resmi istatistik veri toplayarak değerlendirmekte ve analiz ederek yayımlamaktır.

Nüfusla ilgili istatistik veriler; harita, tablo ve grafik seçenekleri ile kurumun internet sitesinden yayınlanmaktadır.



Örnek 9

Cumhuriyet Dönemi'nde; Türkiye'de, farklı dönemlerde çeşitli nüfus politikaları uygulanmıştır. Cumhuriyet'in ilk yıllarında nüfus artışına yönelik politikalar, 1960'lı yıllardan sonra artış hızını azaltacak politikalar, 2014 yılından sonra ise artış hızını yükseltme yönünde nüfus politikaları uygulanmıştır.

2014 yılı sonrasında uygulanan bu politikanın temel amacı aşağıdakilerden hangisidir?

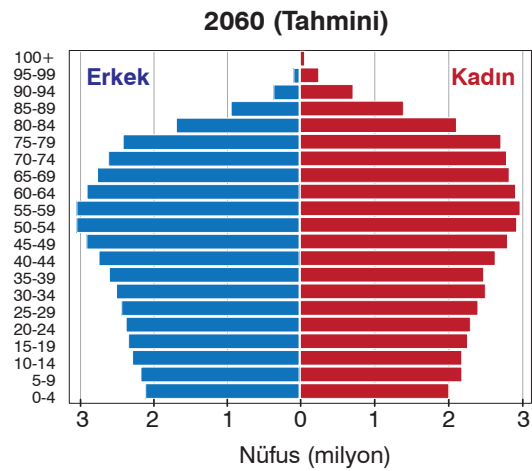
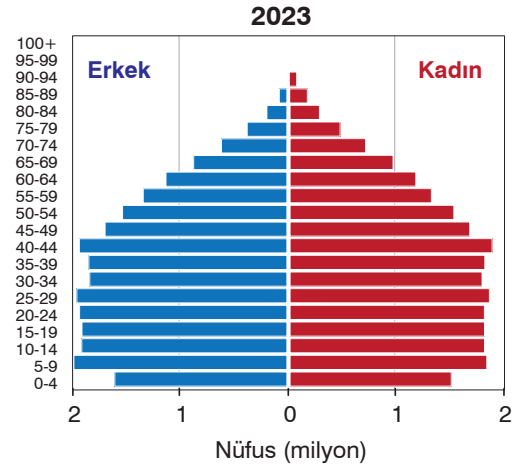
- A) Dinamik genç nüfusun korunması
B) Bebek ölüm oranlarının azaltılması
C) Ülke dışına göçlerin sınırlandırılması
D) Boşanma oranlarının azaltılması
E) Eğitimli nüfusun artırılması

(ÖSYM Sorusu)

Çözüm

ETKİNLİK 6

Aşağıdaki grafiklerde Türkiye'nin 2023 yılına ait nüfus piramidi ile 2060 yılına ait tahmini nüfus piramidi verilmiştir. Grafiklerdeki bilgilere göre soruyu cevaplayınız.



2060 yılında, 2023 yılına göre Türkiye nüfusunda meydana gelebilecek nüfus değişimlerini yazınız.

[illegible]